

Тетяна Гармаш
Національний авіаційний університет
м. Київ (Україна)

До питань автономії у вивченні іноземної мови: застосування тандем-методу в самостійній роботі студента

Анотація. У статті розглянуто автономне навчання як одна з форм оволодіння студентами іноземною мовою під час самостійної роботи та проаналізовано технологію вивчення іноземної мови в тандемі. Визначено, що навчання в тандемі сприяє підвищенню рівня мовної компетентності, розвитку автономії та відповідальності за навчання.

Ключові слова: автономне навчання, самостійна робота, тандемне навчання.

Abstract. The article considers autonomous learning as one of the forms of mastering a foreign language by students during independent work and analyzes the technology of learning a foreign language in the tandem. It is determined that learning in the tandem helps to increase the level of language competence, development of autonomy and responsibility for learning.

Key words: autonomous learning, independent work, tandem learning

Сьогодні сучасний студент прагне вибудовувати особисту освітню траєкторію, орієнтуючись на власні потреби, а також на можливості того освітнього середовища, в якому він знаходиться. Таким чином, серед основних пріоритетів сучасної педагогіки вищої школи постає проблема формування активної, вільної, самостійної особистості, розвитку стратегій самонавчання студента та забезпечення індивідуальних освітніх траєкторій в освітньому процесі. Реалізації означеного сприятиме звернення до концепції автономії у навчанні, яка вже кілька десятиліть розробляється зарубіжними ученими.

Головна ідея концепції автономії студента та автономного навчання в процесі оволодіння іноземною мовою полягає в бажанні і здатності студента взяти на себе управління своєю освітньою діяльністю: студент сам вирішує, що він хоче вивчати

і як він хоче це вивчати, та бере на себе відповідальність як за прийняті рішення, так і за їх виконання.

Поштовхом для розвитку автономного навчання в науковому світі стала доповідь Х. Холека (H. Holess) «Автономія у вивченні іноземних мов» (1979) у Раді Європи, де автор теоретично обґрунтував та дав визначення навчальної автономії щодо вивчення іноземних мов, як «...здатність брати на себе відповідальність за своє навчання, включаючи всі компоненти цієї навчальної діяльності, а саме: визначення цілей навчання, встановлення змісту і послідовності, вибір методів і прийомів які використовуються, організацію та управління навчальним процесом з погляду часу, місця і темпу, а також оцінка отриманих результатів і всього навчального процесу» [4, с. 77].

Заслуговує на увагу дослідження одного з найбільш відомих фахівців, які займаються розвитком концепції автономії у вивченні іноземних мов у західній педагогіці, британця Ф. Бенсона (P. Benson), який окреслює три версії навчальної автономії: технологічну, психологічну та політичну [3]. За технологічним підходом навчальну автономію автор розуміє як незалежне від зовнішніх факторів самостійне вивчення іноземних мов поза межами закладу освіти (студент особисто організує навчання без безпосереднього управління викладача). Психологічна складова автономії відображає внутрішню спроможність до самоуправління, саморегулювання та відповідальності у навчанні (в той час коли студент стає відповідальним за своє навчання, він починає його самостійно формувати). Політичну версію процесу навчальної автономії учений розуміє як програму взаємодії контролю за навчальним процесом та за його змістом. Автор теорії зазначає, що політична версія є основною і залежить насамперед від умов, за яких навчання є можливим. Політичний підхід, на думку Ф. Бенсона, розкриває автономність у вивченні іноземної мови як здатність студента реалізувати самоконтроль та управління над усіма ланками і змістом навчальної діяльності [3].

Одним із методів автономного навчання у процесі вивчення іноземної мови під час самостійної роботи студента може стати тандем-метод. Навчання мов у тандемі – це форма відкритого навчання, в якому люди з різними рідними мовами

працюють в парах, щоб вчитися мові один в одного, щоб більше дізнатись про особистість партнера та культуру його країни, щоб обмінюватися й іншими знаннями, наприклад, даними про професійну діяльність партнера тощо [5]. Навчання іноземній мові в тандемі – це віртуальний, спільний та автономний процес, в якому два студенти допомагають один одному вивчати їхні рідні мови шляхом дотримання трьох принципів: автономія, взаємність та окреме використання обох мов [6].

Перші публікації з тандемного навчання з'явилися на початку 1980-х і пов'язані з іменами Дж. Вольфа (J. Wolff) та Г. Браммертса (H. Brammerts). Перший тандем-проект було організовано у 1992 р. між студентами Рурського університету і студентами університету Род-Айленду засобом Інтернет спілкування з метою розповсюдження ідеї та принципів тандемного навчання [1]. Найважливішими принципами тандем-методу є обопільність та автономність, коли кожен з партнерів стає зацікавленим у спілкуванні один з одним. При цьому відсутніми є і структура і заздалегідь окреслений зміст спілкування; партнери з навчання мають свободу у виборі теми спілкування, завдань та вправ, видів зворотного зв'язку та способу коригування помилок.

О. Кудрявцева окреслює такі цілі навчання в тандемі, як от: підвищення рівня мовної компетентності, розвиток міжкультурної компетенції; знайомство з носіями мови з інших країн, з культурою країни, мова якої вивчається; розвиток автономії студента та відповідальності за навчання; подолання страху зробити помилку та мовного бар'єру в ході спілкування в невимушеній атмосфері [2].

Хоча тандем-метод вивчення іноземної мови ще не є дуже поширеним в Україні сьогодні, вважаємо, що, зважаючи на ситуацію пов'язаною із переходом на дистанційну форму навчання через пандемію коронавірусу, використання тандем-навчання в самостійній роботі студента може набути нового значення, так як ця технологія передбачає віртуальне спілкування, під час якого учасники тандему працюють онлайн та самостійно вибирають способи, ритм та зміст вивчення мови та культури один одного. Таке спілкування сприятиме формуванню вмінь вільного спілкування у природному мовному

середовищі. Вказана модель навчання іноземній мові може використовуватися для формування вмій говоріння студентів з метою підвищення ефективності навчального процесу з іноземної мови та може стати ефективною для створення умов для академічної та професійної мобільності студентів. Таким чином, на відміну від інших методів навчання іноземній мові, тандем-метод буде максимально ефективним у мовному аспекті, буде генерувати нові ідеї та спрямовувати на вдосконалення комунікативних знань, умій та навичок. Варто також зазначити, що під час використання цього методу можна тренувати навички як усного, так і письмового мовлення, тому що електронне листування є складовою частиною формування іншомовної компетентності.

Список використаних джерел

1. Жукевич І. Технології навчання іноземній мові в тандемі студентів немовних закладів вищої освіти. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Дрогобич. 2020. Вип 27, том 2. С. 226-230.
2. Кудрявцева Е. Л. Использование тандема (индивидуального и группового) для сохранения родного языка у естественных билингвов. *III научно-методические чтения: сб. научн. статей*. Вып. 3. Москва : МГПИ, 2012. С. 76.
3. Benson P. & Voller P. *Autonomy & Independence in language learning. Autonomy and Independence in Language Learning*. London and New York : Longman, 1997. P. 18-34.
4. Holec H. *Autonomy and Foreign Language Learning* / H. Holec. – Oxford : Pergamon, 1981. – 156 p.
5. Little D., Lewis T., Walker L. *Autonomous language learning in tandem*. Sheffield: Academic and Electronic Press. 2003. P. 145-156.
6. Telles J. A., Vassallo M. L. *Foreign language learning in-tandem: Teletandem as an alternative proposal in CALLT*. 2006. Vol. 27, № 2, P. 189-212.